

МЕТОДИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА АМОРТИЗАЦИЯТА

Слава Любомирова Натова
slava_natova@abv.bg

ВТУ “Тодор Каблешков”
гр. София, 1574, ул. „Гео Милев” №158,
БЪЛГАРИЯ

Ключови думи: амортизация, политика, активи

Резюме: В настоящата разработка се разглеждат и анализират основните методи за определяне на амортизацията. Начисляването на амортизацията има непрекъснат и задължителен характер. Амортизацията е един от важните финансови лостове на инвестиционната и иновационната стратегия на фирмите.

Амортизацията се характеризира с редица особености, които са продиктувани от различните методи за определянето ѝ и от условията при които се прилагат.

Дълготрайните материални активи ДМА – ресурси придобити и контролирани от предприятието, предназначени за стопанска дейност, отдаване под наем и др. цели, които са със стойност на придобиване не по-малка от две минимални месечни работни заплати за страната и следва да се използват няколко отчетни периода (повече от 1). ДМА - установими нефинансови ресурси, придобити и притежавани от предприятието, които нямат физическа субстанция и натурално веществена форма. Използват се от предприятието повече от 1 отчетен период и от тях се очаква бъдеща икономическа изгода. Биват програмни продукти, лицензи, патенти, права върху интелектуална собственост и др.

Амортизируема стойност – стойността на актива, която подлежи на амортизация през предполагаемия му срок на годност.

Срок на годност – полезният живот на даден актив.

Остатъчна стойност - стойността на актива след изтичане на периода на полезно действие

Амортизационна квота е частта от амортизируемата стойност, която се разпределя между отделните отчетни периоди. Равна е на амортизируемата стойност x амортиз. норма.

Амортизационна норма - тя се определя като отношение между амортизационната стойност на актива и срокът на годност.

Терминът „Амортизация” има латински произход и буквално преведен означава „умъртвяване”. По-конкретно казано амортизацията е разходът признат за отчетния период, получен в резултат на разсрочване на амортизируемата стойност на даден актив през предполагаемият му срок на годност. В резултат на това постепенно се пренася стойността на ДМА И ДНА в себестойността на готовия продукт.

Начисляването на амортизацията има непрекъснат и задължителен характер. Амортизация започва да се начислява от месеца, следващ месеца на въвеждането на актива в експлоатация и се преустановява от месеца, следващ този, в който активът е изваден от експлоатация.

Амортизация не се начислява върху:

- природни ресурси
- активи с обществена значимост
- активи в процес на придобиване
- активи в процес на ликвидация
- напълно амортизирани активи до остатъчната им стойност

Амортизацията изпълнява няколко основни функции:

- Икономическа – чрез амортизацията даден разход се разсрочва във времето.
- Финансова – чрез нея се формира паричен фонд. Този фонд + печалбата = паричен поток на предприятието, който е източник за самофинансиране на производствено-стопанската му дейност.
- Данъчна (фискална) – амортизациите се включват в производствените разходи следователно с тяхната величина се намалява печалбата, от тук предприятието си намалява облагаемата печалба и предприятието плаща по-малко данъци.

Годишният размер на Амортизационните отчисления (АО) зависят от АН, тя се определя като отношение между амортизационната стойност на актива и срокът на годност) зависи от използвания метод за амортизация, който е заложен в счетоводната политика на дадена фирма. Различават се две основни групи методи – линеен и нелинейни.

При линейния метод амортизацията се разпределя пропорционално през периода на предполагаемия срок на годност на актива. Ако имаме дълготраен актив с отчетна стойност 1200 лева и предприятието е определило срок на използване на актива 10 години, това означава че всяка година амортизационната квота на този актив ще е 120 лева.

Този метод е подходящ за прилагане в тези предприятия, които притежават активи с по-продължителен срок на ползване (сгради, стопански инвентар..)

Предимства на линейния метод – наличието на достатъчно информация, която е качествена и лесна за обработка. Недостатък на метода е липсата на динамичност и гъвкавост в амортизационните отчисления, също така сериозен недостатък е, че методът не отчита финансовото състояние на фирмата (не е пазарно ориентиран).

При нелинейните методи имаме неравномерно разпределение на амортизационната квота през отделните години на ползване на ДМА и ДНМА.

В зависимост от това дали амортизационната квота нараства или намалява равномерно или неравномерно различаваме две основни групи методи: Дегресивни и Прогресивни.

Дегресивни методи – при тях в началните години на срока на практическо използване на ДА се допуска по-висок размер на амортизационната квота, след това намалява, а последната година от срока на годност е най-малка. Дегресивните методи са подходящи за прилагане при активи подложени на по-ускорено морално и физическо изхабяване.

▲ Константно дегресивен метод - Нарича се още метод на снижаващия се остатък. Амортизационната норма остава постоянна за целия период на ползване на активите (като при линейния метод), но задължително се коригира с един коефициент на повишение обикновено той варира между 1,5 – 2,5.

Особеното при този метод е, че прилагането му не осигурява пълно амортизиране на актива последната година, за да се избегне това остатъкът от стойността на актива за последната година се дели на 2 и получената сума представлява амортизационните отчисления през последните 2 години.

▲ Неравномерно дегресивен метод - най- свободния метод. При него предприятието само определя амортизационната норма за първата година и %, с който нормата ще се променя през следващите години. Условие е сумата на амортизационната норма да дава 100%.

▲ Метод на сумата на числата - може да се използва като дегресивен и прогресивен метод. В дегресивната му разновидност амортизационната норма за всяка година се получава като отношение между броя на годините, които остават до края на амортизационния срок и сумата от числата на годините в амортизационния срок.

▲ Метод на изключителната амортизация - при него през първата година на полезния срок на експлоатация, амортизационната норма е изключително висока (пр. 50%), следващите години обаче преминава към линейния метод и амортизационната норма е една и съща (ако срокът на годност е 5 години то останалите 4 години е 12,5 % на година.)

Извод: Нелинейните дегресивни методи за амортизация могат да се прилагат само от фирми с нормална или по-висока рентабилност. Ако доходът на фирмата не е достатъчен, то начисляването на по-висока норма на амортизация през първите години от функционирането на ДА би довело до значително снижаване на отчетната печалба.

Прогресивни методи - същността им се състои в пренасянето на по-малка част от стойността на актива в началните години от срока на практическото му използване. Амортизационната квота в случая е най-малка през първата година и най-голяма през последната година. Тези методи се прилагат тогава, когато не е възможно през първите години на експлоатация да се достигне максималния капацитет на оборудването. Прогресивният метод е подходящ за приложение в новосъздадени предприятия, за да бъдат облекчени през първите години на дейността им, които по правило се смятат за най-трудни. Почти всички дегресивни методи могат да се трансформират в прогресивни.

Амортизацията е един от важните финансови лостове на инвестиционната и иновационната стратегия на фирмите. Правилното определяне на размера на амортизацията е необходимо поради редица причини например: за имерване на производствените разходи на отделните видове продукция, набиране на достатъчно средства за инвестиции и иновации, за определянето на икономическата ефективност на новата техника и др.

ЛИТЕРАТУРА:

[1] Международни счетоводни стандарти